

Disputatio juridica inauguralis de restitutione in integrum minorum

<https://hdl.handle.net/1874/347245>

DISPUTATIO JURIDICA
I N A U G U R A L I S
D E

32.

Restitutione in integrum Minorum.

Q U A M,
FAVENTE DEO TER OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

D. HERMANNI van HALEN,

S.S. Theologiæ Doctoris, ejusdemque Facultatis in Inlytâ Academiâ
Ultrajectinâ Professoris Ordinarii, Verbiq̄ue Divini ibidem in
Ecclesiâ Præconis,

N E C N O N

*Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimeque
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in **UTROQUE JURE** honoribus & Privilegiis
ritè & legitime consequendis,

Eruditorum examini subijcit

JOHAN van BERCKEL,

A. D. . Augusti, hora locoque solitiis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, clō Ic LXXXIX.

26
Nobilissimis Amplissimis & Consultissimis
VIRIS,

D.D. ANTONIO van BERCKEL,
J. C. Patruo suo sempiterna observantia vene-
rando colendo.

D.D. GERARDO GAEL,
J. C. Civitatis Roterodamensis Viro Consulari
celeberrimo, ac Senatori dignissimo, ex amita
Patruo suo omni honore nunquam non profe-
quendo, suspiciendo.

Tutoribus fidelissimis, & diligentissimis.

D.D. JOHAN DEL la FAILLE,
Reip. Delphensis Prætori vigilantissimo strenuis-
simo ac Senatori prudentissimo, ex affinate auun-
culo suo quam plurimum honerando.

Se, suamque Disputationem hanc
Juridicam

Sacram facit

JOHAN van BERCKEL; AUCTOR.

DISPUTATIO JURIDICA

INAUGURALIS

DE

Restitutione in integrum Minorum.

THESIS I.

RX variis causis, si æquitatis ratione suffragentur, hominibus, vel lapsis, vel circumscriptis prætor succurrit, sive mentu, sive dolo, sive ætate, sive absentia, sive status mutatione, sive justo errore, aut alia denique causa, quæ excusationem meretur in captionem inciderint. *l. 1. & 2. Dig. de rest. in integ.* Certæ hæ, & frequentiores, & ædicto comprehensæ sunt causæ, ex illarum numero, quia non uno ubique modo, sed pro varietate rei subjectæ, prætor restituit, minorum viginti quinque annis natu beneficium mihi dispiciendum placuit, ad quod vero antequam descendam in integrum restitutionis definitio, in genere quænam sit, hic est præmittenda.

A 2

II. Re-

I I.

Restitutio in integrum (ut definitur ab Imperatore) est causæ jure amissæ redintegratio. *l. 2. Cod. in quib. caus. in integ. rest. nec. non est.* Dicitur hic causæ amissæ redintegratio, quippe ubi causa amissa non est, restitutione non est opus. *l. 16. dig. de minorib. & l. 3. Cod. cod. tit.* In integrum enim restitutione impetrata, omnia tam à parte adversarii, quam ex parte restituti, in pristinum statum reducuntur. *l. 24. §. 4. dig. de minorib. l. 1. & 2. Cod. si advers. transact.*

I I I.

Naturalem æquitatem prætor secutus, recte minorum tutelam suscipit, quâ de re propter infirmum hujusmodi ætatum consilium, ac multis captionibus suppositum, hæc verbis edicit: *Quod cum minore quam viginti quinque annis natu gestum esse dicetur mi queque res erit animadvertam l. 1. dig. de minorib.*

Ex Edicto hoc prætoris indistincte succurritur tam masculis, quam feminis, etiam patri aut filiofamilias *l. 3. §. 4. dig. eodem. modo se circumscriptos doceant. l. 7. §. 4. dig. hoc tit.* Verum duo probanda veniunt, prius est minor ætas si illa ab adversario negetur *l. 4. Cod. de in integ. rest. minor.* Minor is dicitur, qui nec dum vigesimi quinti anni ultimum diem ad implevit. Computatur hic tempus non civiliter, quod est de die in diem, verum naturaliter à momento in momentum, adeo si ante horam qua natus deceptus sit restitutionem impetrare possit. *l. 3. §. 3. dig. de minorib.*

I V.

Alterum hic probandum est læsio, sive ea contigerit dolo adversarii sive absque ejus dolo. *l. 5. dig. eodem.* Læsio quæ restitutioni locum facit, est omnis patrimonii nostri diminutio
l. 6.

l. 6. dig. eodem. siue omnis actus quo minor vel committendo, vel omittendo damnum sentire possit. *l. 44. dig. hoc tit.*

V.

Committendo minor læsus restituitur multis ex causis, veluti adversus venditionem, si quid emerit vel vendiderit, etiam si societatem coierit, aut mutuum pecuniam acceperit & captus sit, *l. 7. §. 1. dig. eod.* vel si ut fidejussor vel se vel rem suam obligaverit. *l. 7. §. 3. dig. eod.* Aliud pro alio insolutum si dederit. *l. 40. §. 1. dig. de minorib.* si in iudicem compromiserit, & tutore quidem auctore pœnam stipulatus sit. *l. 34. §. 1. dig. hoc tit.* Si calamitosam novationem fecerit. *l. 27. §. 3. dig. de minorib.* si damnosam hæreditatem adierit, quæ ante lucrosa apparebat *l. 7. §. 5. dig. eod. & l. 1. Cod. si minor. ab hered. se abst.* aut idoneam repudiaverit. *l. 1. & 2. Cod. si ut ommissam heredit.*

VI.

Omittendo minori læso succurritur, contra eos qui res minorum tenent, si usucapione dominium acquesierint. *l. 1. Cod. si adversus usucap.* Si vel exceptionem vel allegationem *l. 36. dig. de minorib.* aut etiam appellationem prætermiserit. *l. 7. §. 11. dig. eodem.* Contra lucrum ommissum restitutionem impetrat, si nempe hæreditatem locupletem *l. 1. Cod. si ut ommissam heredit.* aut bonorum possessionem, aut legatum, siue fidecommissum sibi relictum petere omiserit *l. 3. §. 7. eod. tit.* notandum vero est quod si minor hæreditatem vel omiserit vel repudiaverit, ac deinde velit restitui, non aliter ad restitutionem admittatur, nisi re adhuc integra: nam, inquit Scævola, si diffracta hæreditate, & negotiis finitis ad pecuniam alterius laboribus paratam venerit, repellendum esse. *l. 24. §. 2. dig. hoc tit.*

6 DISPUTATIO JURIDICA

VII.

Non immerito hinc quæri solet, an minor restitutus, ut hæreditatem adquirat, iterum restitui possit ut sese abstineat? Quod affirmo *l. 7. §. 9. dig. de minorib.* fallit hoc tamen in filiofamilias, qui restitutus est ad adeundam hæreditatem, quam pater ipsius repudiaverat. *l. 8. §. 6. Cod. de bonis qua lib.*

VII.

Permittitur minori præstitutum ab ipso per errorem juris ex testamento minus solemnè legatum, jure civili vero indubitum; via restitutionis repetere, quoniam persolvit id, ad quod compelli non poterat; *l. 25. dig. hoc tit. & l. 8. Cod. de rest. minor.* Sin per facti errorem persolverit, non per extraordinarium in integrum restitutionis medium sed ut majori per indebiti conditionem succurratur, *l. 1. §. 1. & ll. seqq. dig. de condict. indebit.*

IX.

Contra sententiam; quæ transit in rem judicatam, minor restituitur. *l. 16. §. 5. Dig. hoc tit.* Quod tamen non majoribus, nisi appellatione interposita conceditur, hoc ætatis beneficio gaudent minores. *l. 42. dig. eodem.* Nihil refert an contra majoris, seu inferioris judicis sententiam, *l. 18. §. 1. 2. 3. 4. Dig. & l. 3. Cod. si advers. rem judicat.* quia in integrum restitutionis petitio, non iniquitatis sententiæ quærelam, sed erroris proprii excusationem, & adversarii circumscriptionis probationem continet *l. 17. Dig. eod.* etiam contra res bis judicatas principes restitutionem indulget. *l. 18. §. 3. eodem.*

X.

Contra rem judicatam non solummodo, sed in ipsis etiam judiciis ne opus habeat litigare, minori succurritur. *l. 6. dig. eod.* sive dum agit sive dum convenitur captus sit. *l. 7. §. 4. dig. hoc tit.* in eremodiciis quoque ut propter absentiam, lis sive perempta sive extincta, ex integro intendatur. Majoribus vero non nisi ex justa causa absuisse sed doceant, litis restitutio conceditur. *l. 7. §. 12. dig. eodem tit.*

X I.

Ex persona ipsius minoris patri pro filio restitutio datur, licet filius restitui nolit, quia ejus periculum agitur, cum de peculio teneatur. *l. 27. dig. de minorib.* filius quoque immoderate liberalitatis effusione patrimonium suum si exhauferit restitutionis auxilio recte pater utetur. *l. 4. de inoff. donationib.* Denique etiam ex omnibus causis, ex quibus filii familias in particulari restituuntur, filii nomine post ejus obitum, quasi hæres pater restitui potest. *l. 3. §. 9. dig. hoc tit. de minorib.*

X I I.

Competit & hæredibus minorum hoc beneficium, licet ipsi majores sint. *l. 18. dig. §. 5. eod.* hac tamen adhibita distinctione, quod si minor in minoris jura successerit, non prohibetur, quo minus post vigesimum quintum annum completum, totum quadriennium habeat illibatum. *l. 5. §. 1. Cod. de temporib. in integrum rest.* Quippe cum ex sua persona restituatur nec defuncti tempus numeretur. *Paulus 1. sen. 9. §. 4.* Majoris jura minor nactus si fuerit, quantum tempus ad causas defuncti pertinebat, cujus hæres aut bonorum possessor existit, tantum minori supererit. *l. 5. §. 2. Cod. de temp. in integ. rest. l. 19. §. 1. dig. de minorib.* Cum vero major minoris

§ DISPUTATIO JURIDICA

ris successionem adeptus fuerit, statum ab adita hæreditate quadriennium præstat. *l. 5. §. 3. Cod. de temp. in integ. rest.*

X I I I.

Restitutio per minorem impetrata, ejus fidejussori an proficit, non levioris est Controversiæ, ad eam (quoniam hæc res in causæ cognitione versatur ut ait Ulpianus *l. 13. dig. eod.*) indistincte responderi nequit. Prodest hoc beneficium fidejussori, si minoribus ex ea causa restitutio competat, ob quam etiam majores restituuntur, metum nempe & adversarii dolum *l. 2. Cod. de fidejussorib. minor.* si fidejussor minori hæres existiterit. *95. §. 3. dig. de solution.* vel etiam si fidejussor ignoraverat adolescentem esse, pro quo intercessit *l. 48. dig. de fidejuss.* cessat vero hoc beneficium in fidejussore, si minor ob ætatem sit restitutus. *l. 1. Cod. de fidejuss. minor.*

X I V.

Quæritur non in commode, quid juris fiet si in communi causa minoris, cum majore restitutio postuletur. Resp. beneficium hoc cum sit personale, minori tantum, majori nequaquam proderit. *l. un. Cod. si comm. eod. caus. in integ. rest. post.* Procedit hoc si causa divisionem in sese non recipiat, nam si causa fuerit individua, etiam ad alios extendetur restitutio. *l. 10. dig. quemad. serv. amitt. & l. 4. §. 3. dig. si serv. vind.*

X V.

Datur & restitutio minoribus, non tantum contra eos, ad quos ex facto minoris emolumentum pervenit, verum etiam adversus ipsorum hæredes *l. 14. dig. hoc tit.* continuatur quoque in tertium ejus rei possessorem, licet cum eo à minore non sit contractum, modo sciverit rem possessam à minore profectam esse. Secus si ignoraverit, & prior emptor ejusve

I N A U G U R A L I S .

ejusve heres sit solvendo, si vero non esset solvendo, æquius est, minori succurri adversus ignorantem, quamvis bona fide emptor sit. *l. 13. §. 1. in fin. dig. eodem.* Etiam adversus dominum & Patrem, cujus servus vel filius aliquem circumscript, in eo, quod ad illos pervenit, minori opitulatur: sed si nihil pervenerit & ex neutro satisfieri possit, ob dolum servus verberibus castigandus, aut noxæ dedendus, filius autem condemnabitur. *l. 24. §. 3. dig. hoc tit.*

X V I.

Restitutionem hanc in integrum concedit Prætor *l. 1. dig. hoc tit.* & aliarum causarum iudices competentes. *l. 16. §. 5. dig. eodem* non nisi causa cognita *l. 44. dig. hoc tit.* In qua iudex ita versatur num forte alia actione citra in integrum restitutionis medium, contractus rescendi possit *l. 16. dig. eodem.* Præsentibus adversariis. *l. 13. in fin. eodem.* tam in aliis causis, quam contra sententiam suam. *l. 16. §. 5. & 17. dig. eodem.* contra sententiam, vice Principis, ex appellatione dictam, nullus nisi solus Princeps restitutionem tribuit. *l. 18. §. 3. dig. eodem & l. 3. Cod. si advers. rem jud.* Minor Magistratus contra majoris sententiam non restituit. *l. 18. dig. hoc tit. & l. 1. §. penult. dig. de appellation.*

X V I I.

In multis casibus in integrum restitutio necessaria non est, si nempe ipso jure & communi auxilio minor tueri se possit: ut puta cum pupillo esse contractum sine tutoris auctoritate, nec quod inde factus sit locupletior. *l. 16. dig. eodem.* si curatorem habens, rem mobilem, sive curatoris auctoritate vendiderit. *l. 3. Cod. de rest. minor.* aut rem immobilem sine iudicis decreto alienaverit. *l. 2. Cod. si advers. donat. & l. 2. 4. 8. & tt. Cod. de præd. minor.* si contra legem Æliam Sentiam manumiserit. *tt. inst. ex quib. caus. manumitt. non licet. l. 3. Cod. si advers.*

vers. libert. si intra biennium non proposuerit exceptionem non numeratæ pecuniæ, quia nullæ illis temporales præscriptiones currunt, sed in statu suo remanent. *l. 5. Cod. in quib. caus. rest. necess. non est.* Porro in genere, cum id, quod gestum est, ipso jure irritum est, vel alio quam restitutionis beneficio suum minor potest consequi. *l. 16. dig. hoc tit. l. 4. Cod. in quib. caus. rest. nec. l. 3. Cod. de tutorib. vel curatorib. qui satis non deder. l. 2. Cod. si advers. donat. & l. 2. Cod. de præd. & aliis ribus minor.*

XVIII.

Denegatur omnino in integrum restitutio minori, si major factus gestum à se in minori ætate ratum habuerit, quod sit expresse puta, cum id pacto, verbis, aut scriptura celebrato, aut facto quodam declaraverit, vel tacite, si post impletum annum vigesimum quintum intra quadriennium restitutioni præstitum, restitui non petierit. *l. 1. & 2. Cod. si major. fact. rat. hab.* etiam denegabitur si sobrie rem suam administrans occasione damni non inconsulte accidentis, sed fato, velit restitui. Nec enim eventus damni restitutionem indulget, sed inconsulta facilitas, & quod fato contigit etiam prudentissimo Patri-familias contingere potest. *l. 11. §. 4. 5. dig. de minoris.* Vel si sponte semet ipsum, ad pretium participandum, venire in servitutem passus sit ac emptor ignorans eum liberum esse, bona fide emerit. *Dig. l. 9. §. 4. hoc. tit. §. ult. Inst. de jure pers. l. 21. de statu hominum.* Denique si alterius circumveniendi causa, ex aspectu sorte, aut corporis figurâ, falso apud Magistratum Majorem se probaverit, cum malitia ætatem suppleat, non utetur Restitutione. *l. 2. 3. Cod. si minor. se major. l. 32. in principi hoc. tit.*

XIX.

Non venit restituendus minor, si à principali clementia ætatis

tis veniam impetraverit, id est, jus legitimæ ætatis, sive dispensationem supra ætatem, per quam minori ante legitimam majorenitatem committitur rerum suarum administratio, citra tamen rerum immobilium alienationem nisi cum prætoris decreto, etiamsi postea minus idoneæ rem suam administrare videatur, ne hic scilicet qui cum minore contrahit, principali auctoritate circumscriptus videatur. *l. 1. Cod. de his qui ven. atat. impet. & l. 5. in pr. Cod. de temp. in integ. rest.* Neque subvenitur Minoribus, si contra parentes aut patronos restitutio postuletur, ut in omnibus honos illis intactus atque illibatus maneat. Personarum enim reverentia omnem eis excludit restitutionem, quoniam semper optime consultum velle liberis præsumuntur. *l. 1. §. 2. Cod. qui & advers. quos in integ.* verum adversus parentes dari potest in factum actio secundum rationem. *l. 11. §. dig. de dol. mal.*

X X.

Cessat minoribus in integrum restitutio si adversus delictum petatur, puta quod in re deposita aut commodata dolose verfatatus fuerit, aut furtum commiserit, vel damnum injuria, dederit. *l. 9. §. 2. 3. dig. de minorib.* Utique in criminibus atrocioribus, adulterio nempe, in eo nulla est deprecatio, aut si adulterii damnatam duxerit, nec in adulterio deprehensam dimiserit, quæstumve ex adulterio fecerit. *l. 37. §. 1. in fin. dig. eodem.* Nam contra leges committens indignus est earum beneficio & malorum mores infirmitas animi non excusat. *l. 1. Cod. hoc tit.* secus est si civiliter quid sit prohibitum tunc venia dari solet. *l. 2. Cod. eod. & l. 38. §. 2. dig. ad l. fin. de adult.* vel si dolus non interveniat. *l. 9. §. 5. dig. de minorib.* mitius quoque agitur, si non tam ex malitia & constanti animo, quam quidem ætatis lubrico commissum esse videatur. *l. 37. dig. eod. & l. 11. de par.*

COROLLARIA.

I.

*A*dversus minorem minor non restituitur.

II.

Minor viginti 25. annis modo sit exephæbus potest esse judex.

III.

Major 18. annis potest esse procurator ad lites.

IV.

25. Annis minor jurisconsultus ex contractu læsus non restituitur.

V.

Naturalis rei interitus, post moram contingens pertinet ad debitorem, nisi eo modo res apud creditorem peritura fuisset.

VI.

In causis criminalibus, non defertur à judice jurandum, in supplementum probationis.

VII.

Prius testamentum per posterius imperfectum non rumpitur.

VIII.

Mandator vulneris, si ex vulnere mors subsequatur, non tenetur ordinaria plena Legis Cornelia, sed arbitraria.

F I N I S.